

➔ KENNISPROGRAMMA KLIMAAT, WATER EN BODEMDALING MOET VEENGEBIEDEN NIEUWE PERSPECTIEVEN BIEDEN

Onlangs ging het kennisprogramma 'Klimaat, Water en Bodemdaling' van start. Het programma moet oplossingen aanreiken om bodemdaling tegen te gaan en veengebieden leefbaar, veilig en betaalbaar te houden. Dat is hard nodig, blijkt uit de studie 'Dalende bodems, stijgende kosten'. Daarin is becijferd dat de extra kosten voor veengebieden de komende jaren in de miljarden euro kunnen gaan lopen. Dat geld is onder meer nodig voor het herstellen van funderingen.

Bodemdaling in veenweidegebieden staat sinds enige tijd op de politieke agenda. Op dit ogenblik zijn er her en der al de nodige initiatieven om daadwerkelijk iets te doen tegen bodemdaling. Er gebeurt volgens Michelle Talsma van STOWA kortom van alles, maar nog niet altijd even gecoördineerd: 'Mensen die zich met bodemdaling bezighouden, weten soms niet van elkaars activiteiten af. We hebben nog niet alle relevante kennisvragen boven tafel, laat staan dat we ze hebben beantwoord. Dat kan enerzijds tot dubbel werk leiden. Aan de andere kant blijven er zaken ten onrechte liggen. De provincie Zuid-Holland, het Platform Slappe Bodem, Rijkswaterstaat, Deltares - mede namens de gezamenlijke kennisinstellingen: TNO, WUR, Universiteit Utrecht, TU Delft - en STOWA willen daar met dit kennisprogramma verandering in brengen. Het programma brengt vragen, antwoorden, partijen en projecten bij elkaar.'

BOUWSTENEN VOOR BELEID

Een belangrijke aanleiding voor het kennisprogramma is de studie 'Dalende bodems, stijgende kosten' van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), mede-gefinancierd door STOWA. De studie schetst een verontrustend beeld van de maatschappelijke kosten en baten van veenbodemdaling. Onderzoekers hebben in de studie berekend dat de extra kosten van 'slappebodeme gemeenten' voor herstel van en onderhoud aan wegen, rioleringen, kabels en leidingen, kunnen oplopen tot 5,2 miljard euro in 2050. Daarnaast is volgens het PBL ten minste 16 miljard euro nodig voor het herstellen van funderingschade aan circa 300 duizend woningen in stedelijk gebied, en nog eens 1 miljard voor het landelijk gebied.

Gericht beleid nu kan oplopende kosten voor overheden en particulieren in de toekomst voorkomen, volgens de onderzoekers. 'Het kennisprogramma moet bouwstenen voor dat beleid gaan leveren,' aldus Michelle Talsma.

VERBINDEN EN DELEN

De komende jaren willen de initiatiefnemers van het programma meer te weten komen over het gedrag van veenbodems, de relaties tussen bodemdaling, waterbeheer en klimaat én over ingrepen die effectief zijn om te voorkomen dat de bodem van veenweidegebieden nog harder zakt dan nu gebeurt. Het programma gaat daarvoor kennis uit meer dan dertig lopende lokale en regionale projecten ontsluiten, met elkaar verbinden en delen. Daarnaast brengt het programma reeds ontwikkelde kennis in de praktijk en opgedane ervaringen over (oplossingen voor) veenbodemdaling bij elkaar. Dit moet leiden tot een gereedschapskist met handelingsmogelijkheden.

Boven: verzakkende kade in Gouda | Rechts: Sjaak Langeslag van het Hoogheemraadschap van Rijnland

VRAAGGESTUURD

Hoogheemraad Sjaak Langeslag van Rijnland weet tot welke problemen bodemdaling nu al leidt in zijn beheersgebied. Hij is dan ook blij met het kennisprogramma en de opzet ervan, dat ook een bijdrage ontvangt van het hoogheemraadschap: 'Ik geloof in de insteek van het KWB-programma: vraaggestuurd, van onder af, met elkaar kennis en ervaringen uitwisselen en in de praktijk brengen. We laten hiermee als decentrale overheden ook zien dat we onze verantwoordelijkheid nemen en bij willen dragen aan een aanpak voor dit urgente probleem.'

STEGGELEN

Bodemdaling is volgens Langeslag een probleem dat je alleen gezamenlijk op kunt lossen: waterschappen, gemeenten, maar ook belanghebbende partijen, zoals de landbouw. Wat die oplossingen betreft: die zijn breed. Ze liggen volgens Langeslag in een aangepaste ruimtelijke ordening, maar bijvoorbeeld ook in aangepast waterbeheer, andere materiaalkeuze bij groundbewerking, of een aangepaste bedrijfsvoering door melkveehouders. 'We moeten nu niet gaan steggelen over de vraag wie als eerste aan zet is. Ik ben bang dat we daarin dan blijven steken. Het gaat er vooral om dat we met elkaar erkennen dat er in het veengebied een belangrijke transitie nodig is om er veilig, met plezier en betaalbaar te kunnen blijven wonen, werken en recreëren.'

MAATWERK

Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft in haar studie aangegeven dat voor het oplossen van het vraagstuk maatwerk, innovaties en maatregelen die zijn afgestemd op alle stakeholders, het meest rendement opleveren. Daarvoor is het nodig over de conventionele taakafbakening van partijen heen te stappen, aldus Sjaak Langeslag: 'Voor waterschappen komt dat neer op meer opening bieden voor actief grondwaterbeheer (zoals onderwaterdrains) en in je peilbeheer ruimte bieden voor maatwerk en vooral: samenwerken met alle stakeholders. Met melkveehouders, maar ook met andere belanghebbende partijen zoals burgers met funderingsproblemen en het bedrijfsleven.'

Tot slot: de uitdaging voor het kennisprogramma is groot, aldus Sjaak Langeslag: 'Ik denk dat wij zowel behoefte hebben aan goede voorbeelden uit de praktijk, als aan het uitwisselen van best practices, en antwoorden op fundamentele vragen die er nog liggen. En de vragen die moeten worden beantwoord, gaan niet alleen over techniek (zoals meten maaiveld daling, slim bouwrijp maken, funderingsvervanging), maar bijvoorbeeld ook over juridische aspecten, verzekeringsaspecten en financieringsaspecten.'